

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

JARMILA TÓTHOVÁ JACÁKOVÁ

STROMY-PILIERE ZEME II.

O džide kašta, phuvakere cile 2. kotor

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <JARMILA TÓTHOVÁ
JACÁKOVÁ>

Kontakt na autora UZ: <ZŠ Slobody 1, Košice,
luciasoltysova@gmail.com>

Názov: <STROMY-PILIERE ZEME II.>

Rok vytvorenia: <2014>

Oponentský posudok

vypracoval: <Mgr. Zuzana Haciová>

Preklad: Mgr.Marián Balog

ISBN 978-80-565-1211-1

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:**Pherd'ipen:**

JABLOŇ	5
E Phabaľin	
BREZA	13
E BREZA/PARNO KAŠT	
ČEREŠŇA	18
E ČEREŠŇA	
SLIVKA	23
E ŤHIJAV	
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	28
E Literatura /biblijograficko godžaveripena	

ÚVOD ERŠEJŇIPEN

Význam stromov pre ľudí je z viacerých hľadísk veľmi dôležitý. Z estetického hľadiska stromy skrásľujú mestá a verejné priestranstvá ako sú parky, ulice a školské dvory. Stromy vytvárajú prirodzenú scenériu, ktorá nás upokojuje a naplňuje radosťou. Strom je tiež prírodným zdrojom liekov. Stromy produkujú O₂ (kyslík) a pohlcujú CO₂ (oxid uhličitý). Stromy- Piliere zeme je záujmový útvar v rozsahu 60 hodín daného školského roka. Cieľom záujmového útvaru je oboznámiť, vysvetliť, priblížiť žiakom I. stupňa význam stromov pre celé ľudstvo.

Oda soske hin o rukha- *agaci* prejkalo manuša but bare ko dživipen, pes dikhel buteder serendar. Odi šukara seratar pes dikhel kaj hi oda esteticko, šukaribnaha učharen forova, thani sar parkici, ulici thaj khotora siklardo thaneske. O rukha-*agaci* keren baribnaskero, u akada šukariben amenge perel pre vod'i thaj jakha u dikhiben pre lende amenge kerel baro lošadžipen. O rukh - *agaci* hi naturalno, čačikano keriben ko sastipnaskero drabaripno/sra medecini. O rukha - *agaci* keren, muken khatar peste avri o O₂ (*o kislikos*) u andre peste cirden o CO₂ (oksidos uhličnato). Rukha- *agaci* - Phuvakere nek bareder zoračipena hi siklard'ipen palo 60ovrakero buchl'aripen andre kada siklardo berš. Agoripen ke kada siklaripen hin kaj o čavore pro I stupňos te prindžaren godaveripena, te del ke lengeri god'i pašeder oda soske hi o rukha-*agaci* but bare prejkalo manuša.

JABLOŇ E PHABAĽIN

Jabloň je ovocný listnatý strom, dosahujúci výšku až 10 m. Plodom jablone sú jablká. Farba jablk je červená, žltá a zelená. Jablká jeme čerstvé, ale aj upravené do koláčov. Šťava z jablk sa pije čerstvá. Z jablk sa pripravuje aj jablkové pyré.

E Phabaľin hi dimejčno prajtikano rukh/agaca/, savo barol učes či ko 10 m. Chavibnaskero /plodos/ savo barol pre akadi agaca, pes vičinen phaba. Lengeri barva hin lovli, šargi thajzejni. O phaba pes chan firšne, vaj zakerde, zabond'arde andro bokeli. O paňi khataro phabi pes pijel frišno. Andralo phabi pes kerel thj phabakero pire.

ÚLOHY:

KERIPENA:

1.Doplň

1.Dothov/Dorakin

Jabloň je

E phabaľin hi.....

2. Zakrúžkuj do akej výšky vyrastá jabloň

2. Zakružkin /ker kerika/ sar učes šaj barol e phabaľin

a) 10 metrov

b) 100 metrov

c) 200 metrov

3. Napíš, čo je plodom jablone.

.....

3. Irin, savo barado /plodos/ barol pre phabaľin.

.....

4. Napíš, akej farby môžu byť jablká.

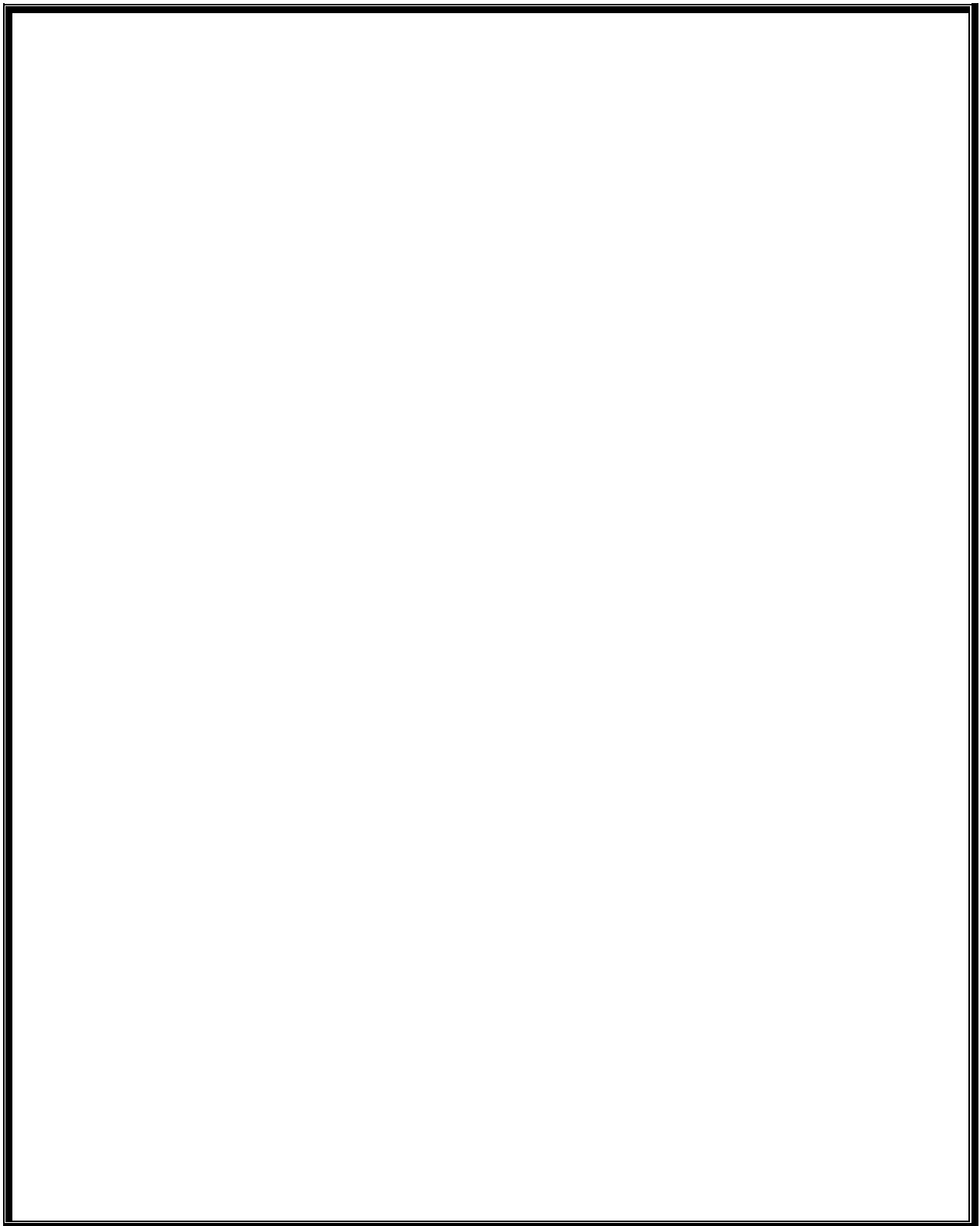
.....

4. Irin, save barvi šaj aven phabaja.

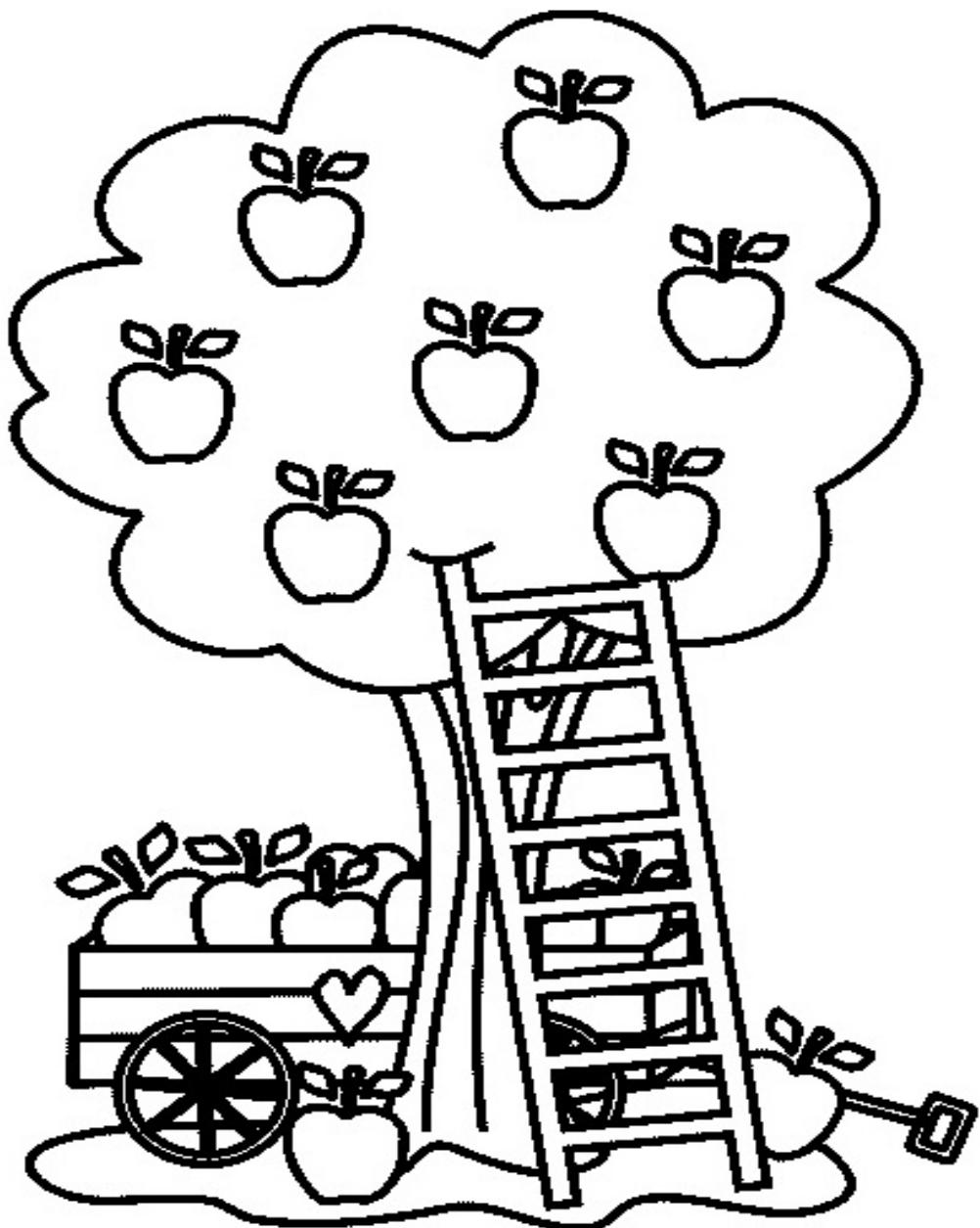
.....

5. Nakresli jablká v košíku

5. Rajzolin phaba rakinde andro košaricis

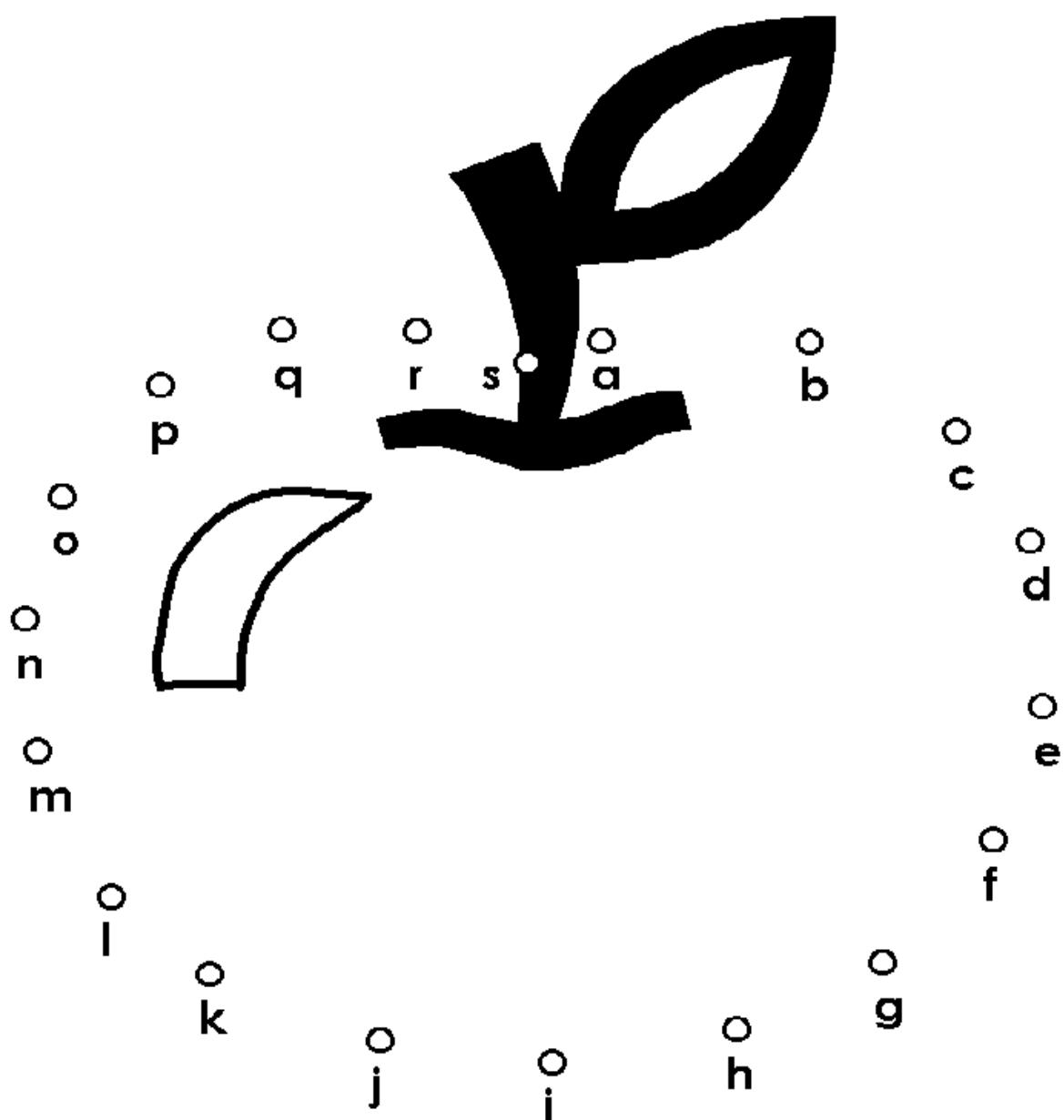

6. Vymaľuj jabloň
6.Feštin/mal'in/ avri e phabal'in

i-creative.cz

7. Spoj písmena od a do s, obrázok vymaľuj
7. Thov jekhetanes o literi/betejva/ khataro a či ko s, u pajk o kipos feštin/maľin/ avri

8. Napíš, ako sa volá rozprávka, kde zlá macocha dá Snehulienke otrávené jablko

.....

8. Irin, sar pes vičinel e paramisa, andre savi nalačhi macocha del la Snehuljenkake meripnaha zakerd'i phaba

9. Vymaľuj obrázok

9. Feštin avri o kipos

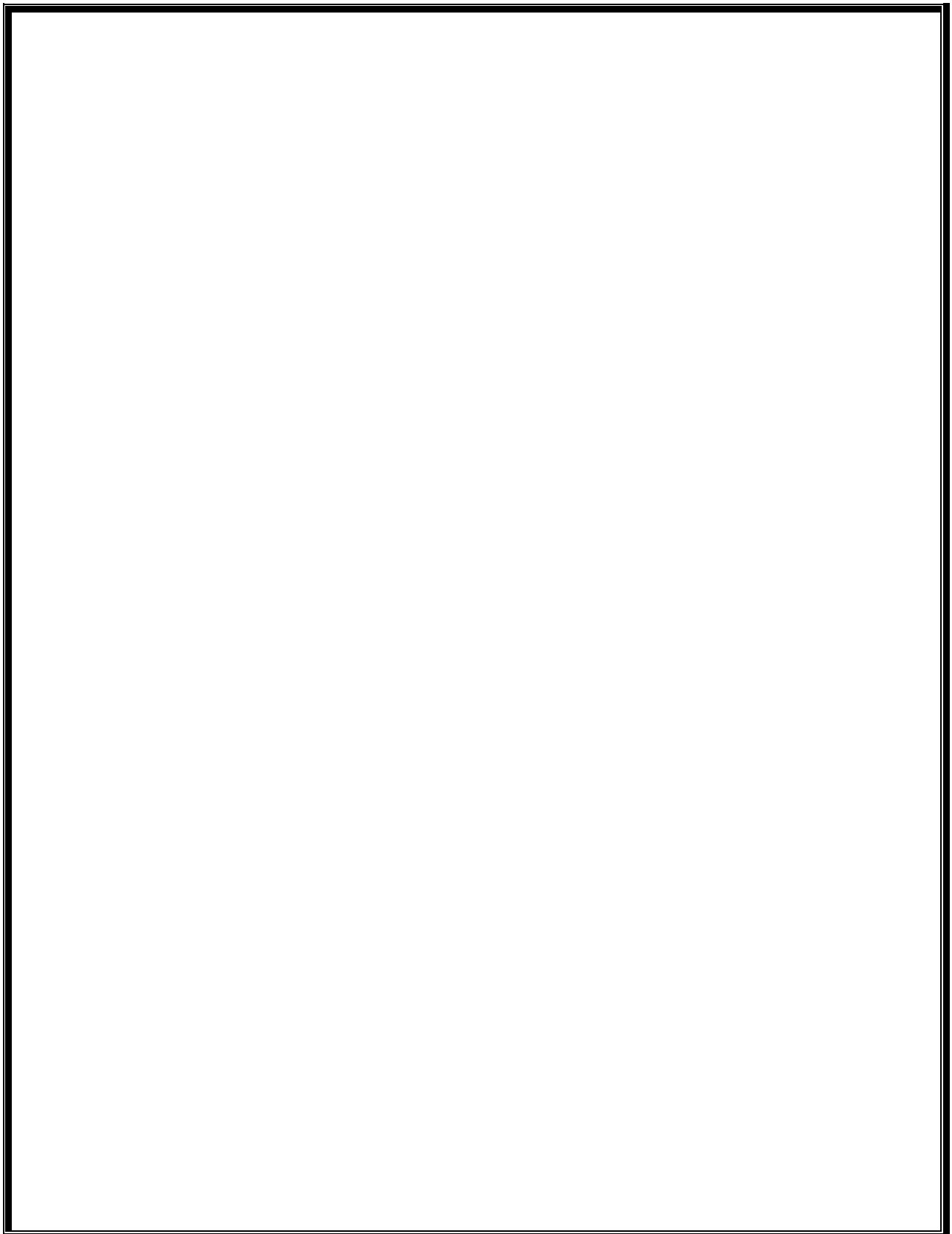
10. Nájdi cestu z bludiska (začni ŠTART- START, skonči CIEL - FINISH)

10. Arakh drom khataro našavipen /kezdin khataro ŠTARTOS/START, agor dromeske doreseha pašo CIELOS/FINISH

11. Nakresli jabloň a na ňom 10 jabĺk

11. Rajzolin e phabaľin u pre late 10 phaba

BREZA E BREZA/PARNO KAŠT

Breza je listnatý strom so štíhlym kmeňom. Brezu ľahko rozoznať podľa bielej kôry na kmeni. Dosahuje výšku 20 metrov. Má mäkké a ľahké drevo, ktoré sa používa na výrobu nábytku. V minulosti sa z brezových prútov robili metly. Známe sú liečivé účinky brezovej kôry. Výťažok z brezovej kôry sa používa aj na výrobu šampónov.

Plodom brezy je nažka.

E Breza/parno kašt hi prajtinakero rukh, ſuke kmeňoha. La breza prindžares paloda kaj la hi parno kašt/cipakero kašt. Dobarol či ko 20 metri. Hi la lovko kašt, savestar pes kerel khereskere, sar sejkos, astala, skamind /bešavibanskero nabitkos/. Pal phuro ideos pes brezakere sane kaštendar kereras metli. But prindžarde si taj sasťipnaskere zoraľipena andralo lakero cipakero kašt. Andral late pes kerel thaj šamponos pro bala. Barado avri latar /plodos/ pes vičinel nažka.

ÚLOHY:

KERIPENA:

1. Napíš, podľa čoho rozoznáš brezu
2. Irin, sar prindžares la breza/parno kašt

.....
.....
.....

2. Vymaľuj obrázok

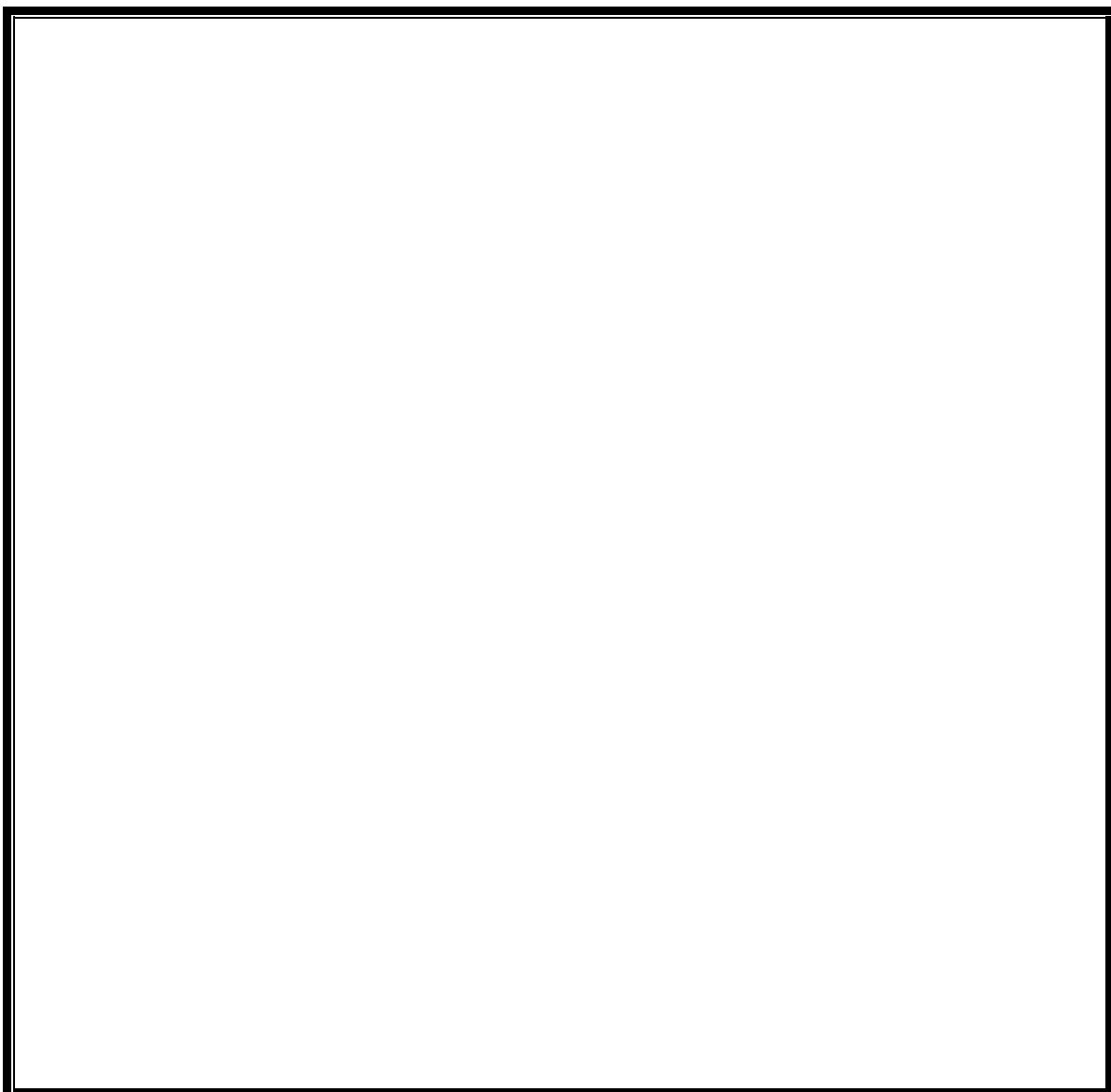
2. Feštin/maľin/ avri o kipos

3. Napíš, na aký účel sa používa drevo z brezy
 3. Irin pre soste hin lačho brezakero kašt/parno kašt
-

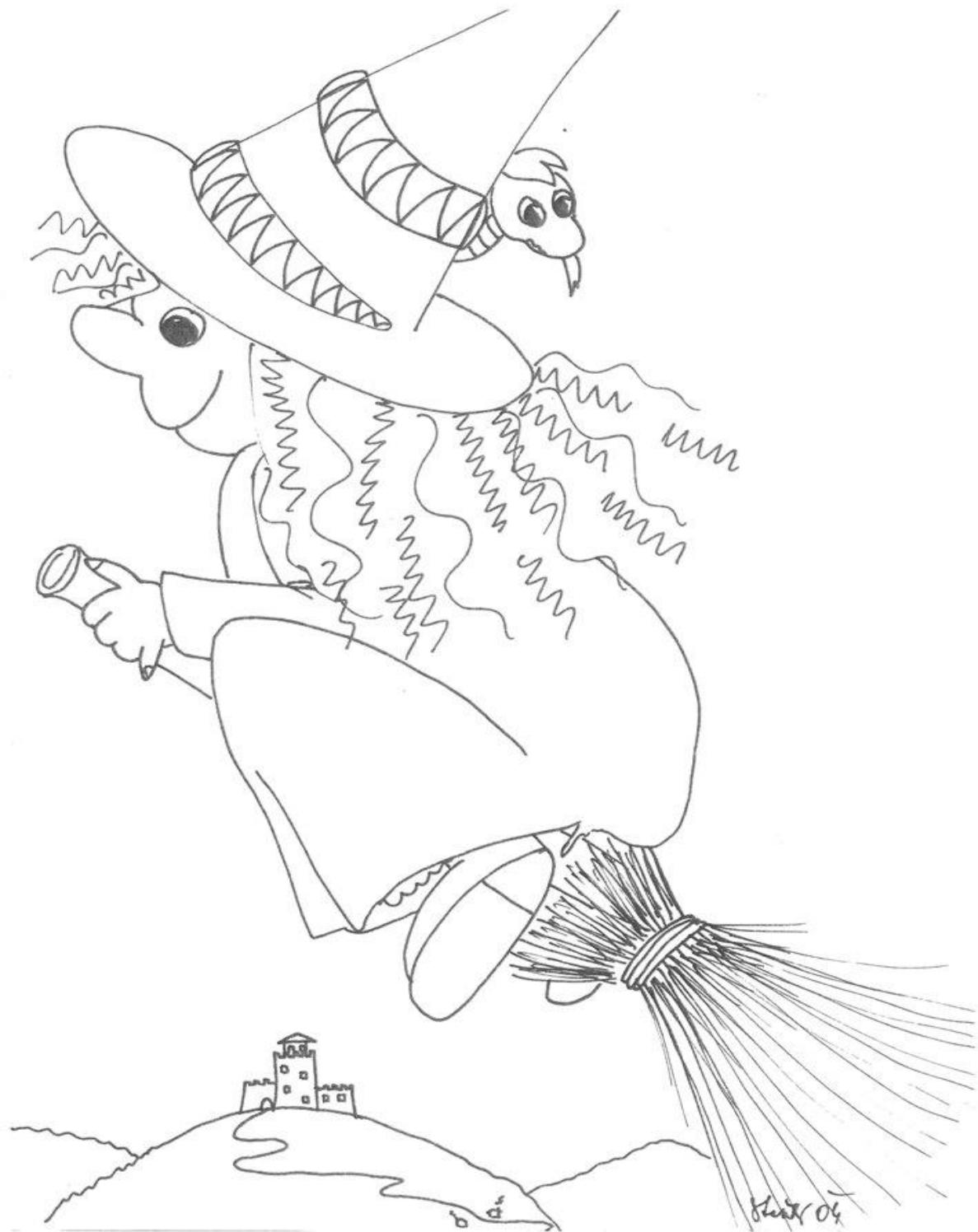
4. Čo sa v minulosti vyrábalo z brezových prútov
 4. So pes andro phuro ideos kerelas brezakere sane kaštendar
-

5. Nakresli metlu a čarodejnicu
5. Rajzoľin metla thaj čohaňa

6. Vymaľuj obrázok

6. Feštin/maťin/ avri o kipos

7. Napíš, čo sa vyrába z brezovej kôry

7. Irin, so pes kerel brezoskere cipakero kaštestar

.....

8. Doplň

8. Dothov/Dorakin

Plodom brezy je

Barado/plodos/ la brezatar hin.....

ČEREŠŇA

E ČEREŠŇA

Čerešňa je listnatý opadavý ovocný strom. Dorastá do výšky 30 metrov. Pestuje sa pre plody čerešne. Čerešne pridávame do koláčov, jeme ich. Pripravujeme z nich šťavu, sirup, zavárame ich.

E Čerešňa hi dimejčno prajtikano rukh/agaca/. Barol učes či ko 30 m. Baravas la vaš lakere chavibnaskere /plodi - čerešni/. O čerešni pes rakinen, zabond'aren andro bokeľi, vaj len chas frišne. Keras lendar thaj paňeskero sirupos, vaj len zarakinas/zavarinas/.

ÚLOHY:

KERIPENA:

1. Zakrúžkuj, čo je čerešňa
1. *Zakružkin /ker kerika/ so hiňi e čerešňa*

A) Čerešňa je ihličnatý strom

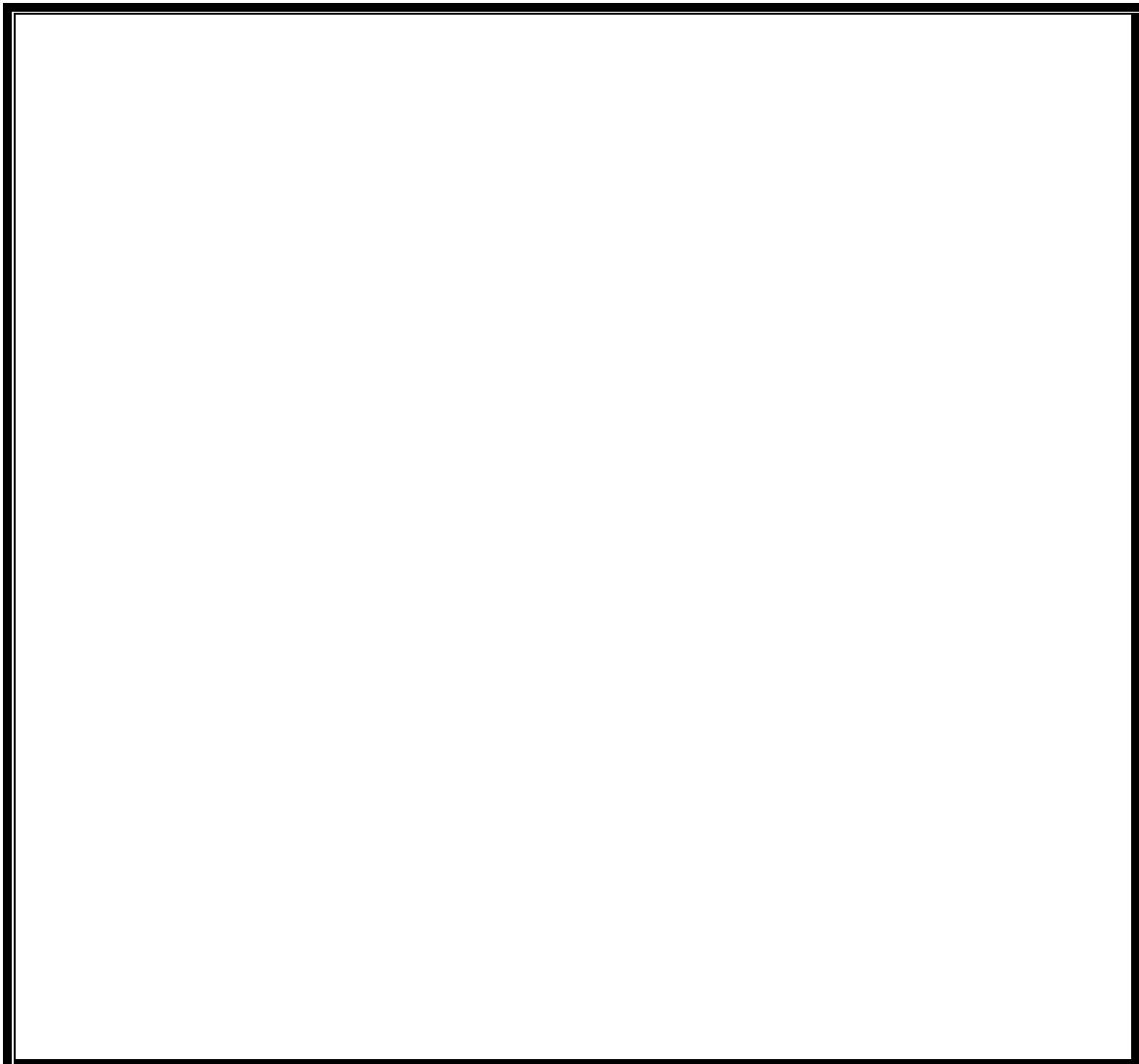
A) E Čerešňa hiňi ihličnato/suvakero/ rukh/agaca/

B) Čerešňa je listnatý ovocný strom

B) E Čerešňa hin prajtikano dimejčno rukh/agaca/

2. Nakresli 10 párov čerešní

2. Rajzolin 10 keteša/pari/ čerešni

3. Napíš, do akej výšky vyrastá čerešňa

3. Irin sar učes šaj barol e čerešňa

.....

4. Vymaľuj obrázok

4. Feštin/maťin/ avri o kipos

5. Doplň

5. Dothov/Dorakin

Čerešne pridávame do

.....

O čerešni das/rakinas andro.....

6. Nájdi na druhom obrázku 7 rozdielov a napíš ich

6. Arakh pro dujto kipos 7 averipena u irin len save hine

1.

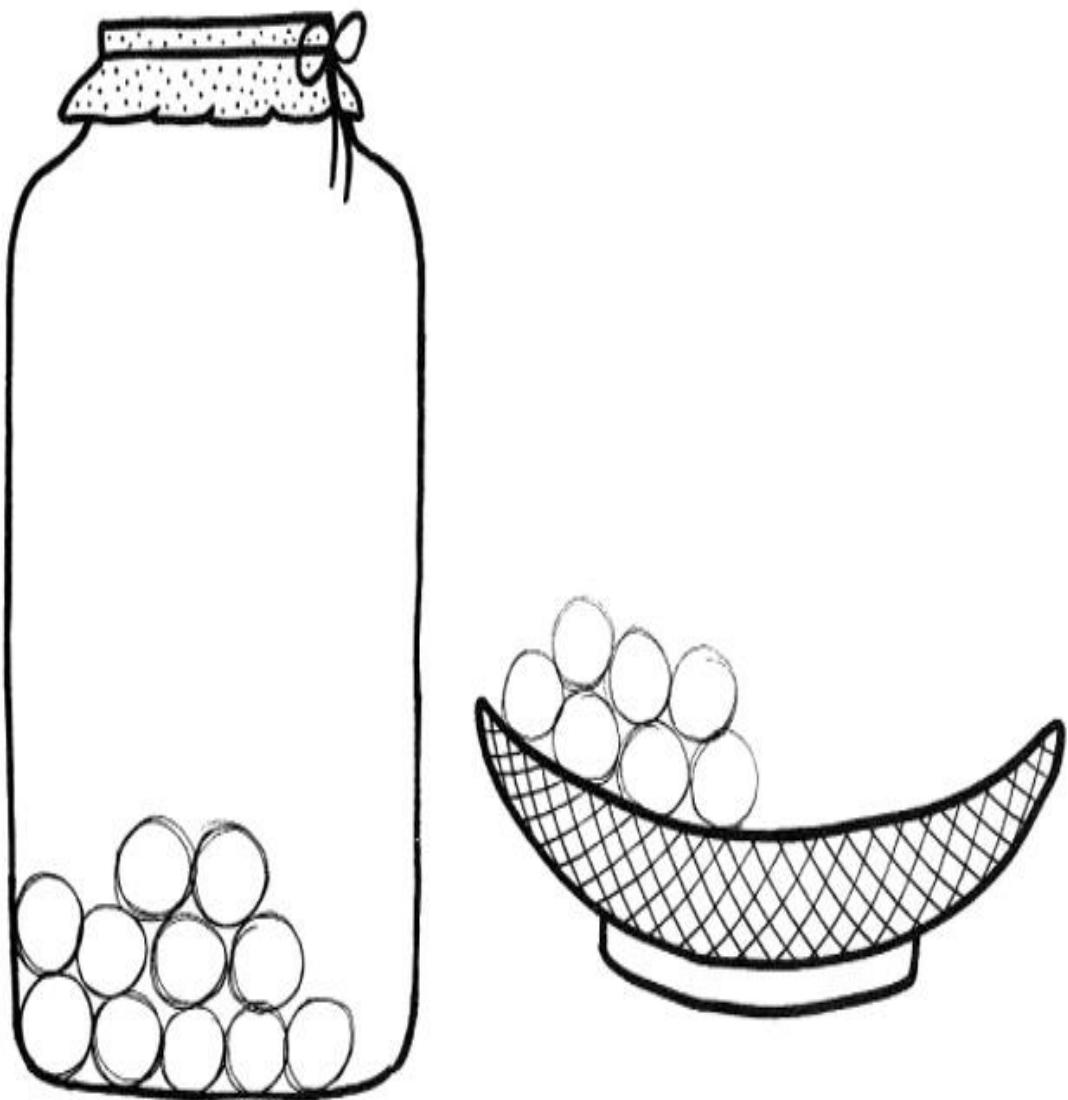
2.

.....

.....

7. Dokresli čerešne do košíka(2 rady) aj do zaváraniny(celú fl'ašu) , obrázok vymaľuj
7. Dorajzolin o čerešňia andro košaricis (2 šori) the andro zarakinde/zavaraňini(ko agor cakloske), o kipos thaj feštin/maľin/ avri

SLIVKA

E ŢHIJAV

Slivka je ovocný strom. Dorastá do výšky 10 metrov. Plodom je slivka. Existuje niekoľko druhov sliviek a to: slivka, sliva, ringloty, mirabelky. Vyrábajú sa z nej kompoty, džemy, koláče. Slivky sa sušia, používajú sa do slivovice.

E Ţhijav hiňi dimejčno rukh. Barol učes či ko 10 m. Chavibnaskero /plodos/ savo barol pre akadi agaca, pes vičinel ćhijav. Prindžaras varekeci ćhijava, akala: e ćhijav, e ćhivi, o ringloti, o mirabelki. Kerel pes lendar kompoti, gule makhlade/džemi/, bokeľi. O ćhijava pes šut'aren, u den- rakinen pes taj andre slivovica/tahard'i.

ÚLOHY:

KERIPENA:

1. Napíš, čo je slivka

1. Irin so hi e tħijav

Slivka je

E Ħiżżejkija hiġi.....

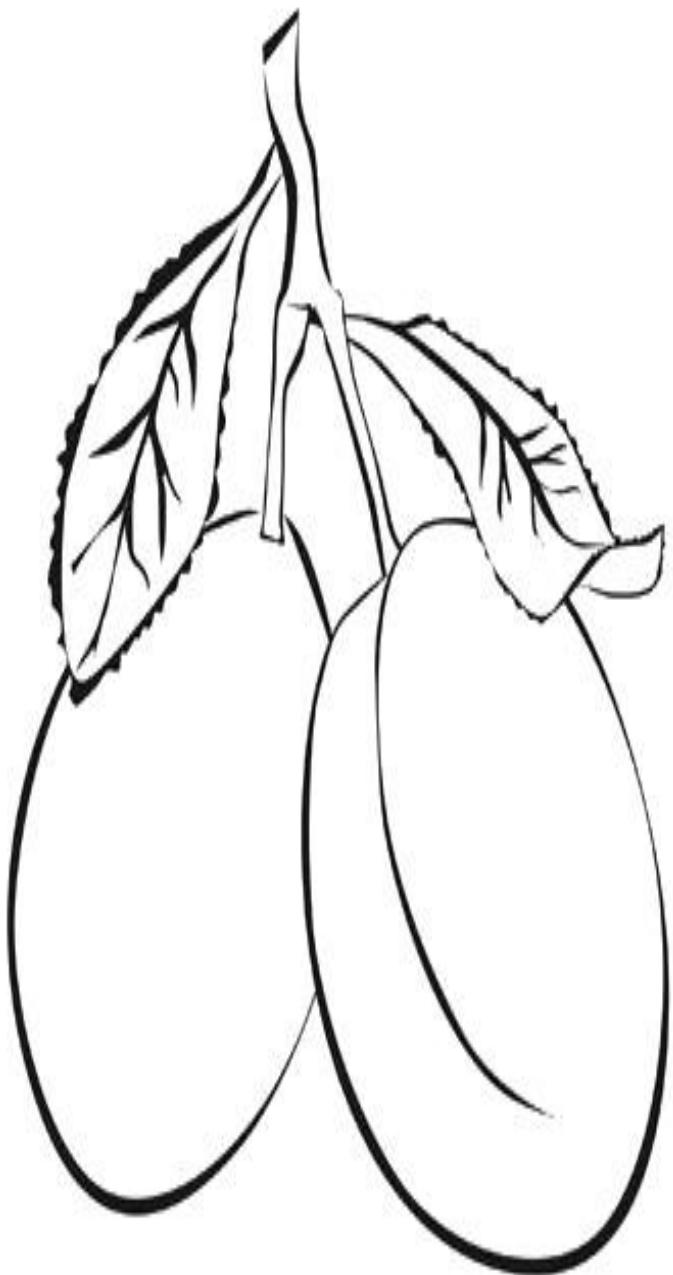
2. Nakresli slivky v košíku

2. Rajzolin īħiġi rakinde andro košaricis

3. Vymaľuj obrázok

3. Feštin/maťin/ avri o kipos

4. Zakrúžkuj správnu odpoveď

4. Zakružkin /ker kerika/ čačikaneske irindo phučavibnaske

A) Slivka dorastá do výšky 1 meter

A) E Čhijav barol učes či ko 1 metros.

B) Slivka dorastá do výšky 10 metrov

B) E Čhijav barol učes či ko 10 m.

5. Spoj dievčatko s ovocím (červenou farbičkou nakresli cestu k jahode, oranžovou nakresli cestu k pomaranču a fialovú k slivke)

5. Ker jekhetaňipen čhajorake le dimejčnoha-ovocoha (lovli barbuňi ceruzkaha-farbičkaha rajzoľin drom ke mura/jahoda, la oranžovaha rajzoľin drom ke naranča u la fijalovaha rajzoľin drom ke čhijav)

6. Napíš využitie sliviek

6. Irin so pes šaj kerel tħijavendar

.....

.....

.....

.....

7. Napíš druhy sliviek

7. Irin save tħijava prindžares

.....

.....

.....

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV
E LITERATURA / BIBLIJOGRAFICKO GOĐAVERIPENA

E Phabařin **JABLOŇ** - <http://www.pixmac.cz>

<http://www.i-creative.cz>

<http://www.detsky.blog.cz>

E BREZA/PARNO KAŠT **BREZA**- <http://www.dreamstime.com>

<http://www.supercolouring.com>

<http://www.sdruzem-veverka.cz>

E ČEREŠŇA **ČEREŠŇA-**

http://www.gabkinblog.blogspot.sk/2011/06/ceresnicky_ceresnicky_ceresne.html

<http://www.rexik.zoznam.sk>

<http://www.i-creative.cz>

<http://www.detskestranky.cz>

E ŤHĽAV **SLIVKA**- <http://www.cz123rf.com>

<http://www.detskestranky.cz>

<http://www.predskolaci.cz>